

VREEMD BIJGELOOF

23 november 1973

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt zelf na. Ons onderwerp van heden dient van meer actuele aard te zijn, daarom wilde ik met u spreken over:

VREEMD BIJGELOOF

Wanneer u hoort, wat voor wonderlijke vormen van bijgeloof op het ogenblik opgeld doen en welke wonderlijke voorspellingen de ronde doen, zou het niet vreemd zijn, dat u meende, dat het einde van de wereld dicht nabij is.

In de eerste plaats komt daar Kohoutek, de komeet, die een wonderlijke invloed zou hebben. Volgens de een botst deze komeet op de aarde en betekent zo het einde van de mensheid, terwijl volgens de ander de staart van deze staartster de atmosfeer van de aarde doordringt en alle mensen zou verstikken, wat erop wijst dat die persoon goed H.G. Wells heeft gelezen. Weer anderen beweren, dat dit teken van de hemel aangeeft dat nu de laatste wereldoorlog zal beginnen. Hoe komen de mensen eigenlijk tot dergelijke voorspellingen, tot een dergelijk geloof? Waarom willen zij de wereld zo graag ten einde zien komen? Ik geloof dat de mensen in de moderne maatschappij een groot gevoel van machteloosheid kennen. Het meest typerende voor de mens in deze eeuw en vooral in de laatste 20 jaren is volgens mij het gevoel, dat zij er "toch niets aan kunnen doen". Dat is nu de oorzaak volgens mij voor het opduiken van dergelijke voorspellingen en vele vreemde vormen van denken, die ik bijgeloof meen te mogen noemen.

Overigens, ook voor uw eigen land bestaan er vreemde voorspellingen. Zo is er iemand die heeft berekend dat dankzij het aanboren van de gasbel te Slochteren binnenkort Nederland onder de zeespiegel zal verdwijnen. Zou men dit nu nog over Den Haag vertellen, dat grotendeels op verbaal gas loopt, zoals u kunt weten, zo zou ik dit nog waarschijnlijk kunnen achten. Indien men echter meent dat alleen door het onttrekken van gas aan de aardbodem waarin het zich in een grondlaag bevindt, de aarde als een omelet in elkaar zou doen zakken, doet toch wel wat vreemd aan. Ook hier kennelijk een gedachte van mensen die iets kwijt willen, die stellen: wat er ook gebeurt, wanneer de wereld nu maar ten einde komt, zijn wij van alles af. Zij geven zichzelf deze houding natuurlijk niet toe en voor zich en naar buiten toe zijn zij dan ook bang, voor hetgeen er gaat gebeuren. Want in hun bewustzijn staat, mogelijk evenals in hun onderbewustzijn, de wereld er niet bepaald goed op, maar bewust voelen zij er kennelijk weinig voor om zonder meer van wereld te moeten veranderen.

In vele gevallen zoeken zij dan naar een gedachte die hen zelf een kans tot voortleven schijnt te garanderen. Het op dit gebied meest bekende verschijnsel is dat van een groep die stelt dat zij uitverkoren is. U denkt hierbij mogelijk direct aan de Jehova's getuigen, maar er zijn heel wat anderen geweest die een dergelijk denkbeeld verkondigden. Hoe lang is het geleden dat een ingenieur met een aantal medestanders op een alp heeft zitten wachten tot de aarde verging? Het zoeken naar, het pretenderen van een uitverkiezing, lijkt voor de velen die de wereld niet meer aankunnen een eenvoudige en gevoelsmatig bevredigende oplossing. Vandaar dat je dit beeld van meerwaardigheid overal tegenkomt, of je nu uitgaat van esoterische bewegingen, heksengenootschappen of andere groepen. Steeds weer draagt iets in de leer een belofte en kan de gelovige voor zich menen het kenmerk van de uitverkiezing in zich te dragen.

Soms lijkt het mij toe dat de mystieke beleving van een uitverkoren zijn voor de mensen in deze dagen het meest belangrijke is. En waar kerken een dergelijke uitverkiezing en de beleving daarvan niet - zelfs niet tegen kontanten of het aanvaarden van bepaalde handelwijzen en

beperkingen - aan de mensen weten over te dragen, lopen zij in deze dagen steeds meer leeg. Wat gezien het voorgaande ook al begrijpelijk is. De mens heeft behoefte aan een gevoel van verbonden zijn met het hogere. Niet, omdat de mens altijd weer het hogere liever ziet dan zijn eigen wereld, maar omdat hij kennelijk voelt, een hoge bescherming van node te hebben. Uit dit alles zijn vele sekten voortgekomen. Nu heeft elk van die sekten ook wel weer iets goeds. U moet niet denken dat ik een speech wil gaan houden tegen groepen als de Jezus People, de Maharaj-Ji of wie dan ook. In allen schuilt wel degelijk iets goeds. Ik keer mij tegen hetgeen de mensen daarin schijnen te zoeken, het bijgeloof van de volgelingen, die denken dat, zo zij maar een toestand weten te bereiken, waardoor zij zich afzonderen van de wereld en de verdere mensheid, zij uitverkoren zijn, zodat hen niets meer zal kunnen gebeuren.

Ik noem dit bijgeloof, mede omdat in het bijgeloof het vinden van een bescherming ook een grote rol heeft gespeeld door alle tijden heen. Zo loopt men niet onder een ladder door, omdat daarin duivel zich zou kunnen ophouden, die de voorbijganger dan in de nek zou springen. Door er omheen te lopen beschermt men zich tegen dit gevaar. De rede maakt de mens tegenwoordig wel duidelijk dat van die ladder geen duivel maar eerder verfspatten of iets dergelijks op hem neer kunnen dalen. Wat overigens niets nieuws is, want alle zegen komt reeds lang van boven. Langs het mooie paleis te Versailles liep een straatje, waar niemand op bepaalde uren heen wilde lopen. Niet, omdat men dan een kwade geest vreesde, maar omdat de kamermeisjes de gewoonte hadden de kamerpotten uit het venster te ledigen.

Maar daarom gaat het mij niet. Ik wil u erop wijzen dat vele vormen van bijgeloof schijnen te waarschuwen voor gevaren en de mens een middel aan de hand doen, waardoor hij zich aan dit gevaar kan onttrekken. Men schijnt het gevoel te hebben: wanneer ik mij nu maar aan die regels houd, ben ik veilig. En naarmate men onzekerder is, zal men meer van dergelijke recepten kennen en erin geloven. Men stelt: zout morsen is de duivel roepen. Begrijpelijk, want zout was vroeger nogal kostbaar. Nog niet zolang geleden kon je in delen van Afrika voor een eierdopje vol zout 'n vrouw kopen, dames. Maar ook hier blijkt de emancipatie een grote rol te spelen, want tegenwoordig krijg je geen vrouw meer voor minder dan een paar kilo zout plus andere gaven. Het bijgeloof dat zegt, dat gemorst zout de duivel roept, geeft ook een oplossing voor het zo gesignaleerde gevaar: Men werpe iets van het gemorste zout over de linkerschouder; de duivel is slecht en staat dus steeds aan je linker kant. De duivel krijgt dan dit zout in de ogen en zal u niet meer lastigvallen. Waarbij vreemd genoeg hetzelfde zout als reinigend en ontsmettend wordt voorgesteld en toch demonen zou aantrekken. Waarover u mag denken zoals u wilt, wanneer u maar beseft dat de mens ook hier een soort magische bescherming zoekt te vinden tegen een vermeend - mijnentwege zelfs werkelijk - gevaar. Steeds weer schijnt de mens alle voorzorgen getroffen te hebben om zich te beschermen tegen de invloed van de demonen en kwade geesten die hem omringen. In deze tijd echter schijnen dezen voor velen deels vervangen te zijn door bureaucratie, dictatuur e.d. Ook hier wil men in alle gevallen aan de gevaren ontkomen. En dat tekent ook de basis van het modernere bijgeloof:

1. Een dergelijk bijgeloof kent een eigen taalgebruik. Geen enkele groep die zich op een dergelijk bijgeloof beroept, spreekt geheel normaal. Soms spreekt men in zeer ouderwetse Bijbelse taal, dan weer houdt men zich bezig met termen uit Hindi of Sanskriet, grijpt terug op Latijn en Grieks of, zoals een bepaalde groep, werpt zich zelfs op het Aramees. Afwijkend taalgebruik mag wel als kenmerkend voor dergelijke groepen beschouwd worden. Waarom? Om ergens een begripsvervreemding te verkrijgen t.a.v. de werkelijkheid. Wanneer er een andere taal wordt gesproken, zo onttrekt men zich aan de invloeden van de eigen wereld, zo schijnt men te menen. Dit is kentekenend voor het contact met een andere wereld, zo geeft men voor. Net of God alleen Latijn of Aramees zou verstaan.

2. De groep is altijd weer select. Een toetreden of zelfs maar een kennis nemen van de essentiële stellingen is steeds weer gebonden aan allerlei voorwaarden. Je kunt er niet zomaar binnentreden en de geheimen aanhoren en leren begrijpen. Eerst dien je je te onderwerpen, voor de groep te werken en je zonder voorbehoud aan de regels en geloofsartikelen te binden.

Je moet dus een deel van het eigen leven en denken uitschakelen. In de plaats hiervoor krijgt men dan deel aan het geheim, het mystieke denken, waardoor je tot uitverkorene wordt en - voortaan buiten de gemeenschap van de mensen als geïsoleerd staande - niet meer door de dreigingen belaagd zult worden, die de mensen benaderen.

3. Het derde kenmerk is niet overal even klaarblijkelijk. Om iets te kunnen verkrijgen heeft de mens volgens zijn voelen altijd ook iets moeten offeren. De offergedachte is bijna zo oud als de mensheid zelf. Daarom worden er offers gevraagd. Vaak is dit van financiële aard, soms ook van geheel andere aard. Maar altijd weer moet men, om deel van de uitverkoren groep te kunnen zijn, zijn tijd, vrijheid en bezit offeren en wel in een dergelijke mate, dat het verkregene duur is en je daardoor dan ook wel als bijzonder kostbaar en belangrijk voor zal komen. Ook in dit geval kan ik u een voorbeeld geven dat niet meer zo recent van aard is dat ik daarmee iemand op de tenen zal trappen.

Herinnert u zich Father Divine nog? Dit was een heel eerzame en vriendelijke oude neger die volgens zich en zijn volgelingen God zelf was. Hij was a.h.w. een voorloper van Louw. Deze Father Divine eiste van eenieder, die tot zijn groep toetrad, een tiende van zijn inkomen. Behoorde men echter tot wat hij zijn Angels en Divine Servants noemde, dan betaalde je 50%. Dit betekende dat Father Divine al snel op aarde zijn hemel bezat. Hij kocht een groot landgoed even buiten New York, dat hij Heaven noemde. Van daaruit ging deze goede God door de wereld in een door zijn gelovigen betaalde zilverkleurige Cadillac en begaf zich naar de maaltijden die door zijn gelovigen voor eenieder werden aangericht, geheel gratis. Meestal bestonden die uit kip met corn of rijst. Let wel, eenieder kon daar inderdaad voor niets eten. Er werden tijdens die bijeenkomsten vrome en blijde gezangen gezongen en soms was Father Divine zelf tegenwoordig. Een van zijn uitverkoren dienaren sprak stichtelijke woorden. Na afloop was degene, die iets offeren kon, echter wel gehouden ook iets als dank voor het genotene te offeren.

De mensen waren hiermee zeer gelukkig. Voor de kleurlingen begon in die periode een golf van emancipatie, waarmee de meesten van hen nog niet goed raad wisten. Er was geen Martin Luther King, er waren nog geen Black Panthers e.d. Wel was er onder de negers een grote onrust. Daardoor voelden zij, dat zij een eigen heiligdom, een eigen uitverkiezing en bescherming tegen de wereld van node hadden. Uit hun gevoel van slaaf zijn, beperkt en in gevaar zijn, kwam de gemakkelijke aanvaarding voort van mensen als Father Divine, die mooie woorden en illusies wisten te geven, terwijl in de christelijk klinkende leringen reeds iets van een "Black is beautiful" doorklonk. Door toe te treden tot de groep meende men uitverkoren te zijn. Men kon God op aarde aanschouwen, met hem spreken en was er zeker van, dat men later naar de hemel zou gaan.

Een geval, waarin duidelijk wordt, hoe zeer men soms speculeert op de behoefte aan een bepaald geloof bij de mensen en daaruit zijn voordeel weet te puren. Het geloof zelf zal in dergelijke gevallen als leer nog wel een bepaalde waarde kunnen bezitten. Maar zeker is dat in al deze gevallen de neiging het heden te ontvluchten van de mens, wordt omgetoverd tot een bijgeloof, een soort religieus fetisjisme. Daarbij worden door de leden van dergelijke groepen wel degelijk bepaalde belevingen doorgemaakt, die door de leiders worden geïnduceerd, of men hallucineert vanuit zichzelf. De werkelijkheid echter wordt op de achtergrond geschoven. Van dit soort bijgelovigheden wordt u in deze dagen heel wat aangeboden als enige juiste weg, inwijding enz.

Denk nu niet dat er alleen maar religieuze vormen van bijgeloof bestaan. Er zijn in deze dagen ook mensen die geloven dat, wanneer alle auto's nu maar stil moeten blijven staan, de wereld beter zal worden en vele milieu- en menselijke problemen zonder meer opgelost kunnen worden. Dat hadden zij gedacht. Want waar blijft dan de welvaart? Want de welvaart is de auto en de auto is alleen maar het kenbare verschijnsel van de welvaart. Het een kan niet zonder het ander bestaan in deze tijd, mede dankzij de menselijke mentaliteit. Er zijn mensen die u willen vertellen dat de wereld beter zal worden, wanneer er maar geen atoomcentrales komen. Zij hebben mogelijk enig gelijk aan hun zijde.

Aan de andere kant is wel zeker dat, wanneer er geen voldoende energie meer is om aan de behoefte van de wereld, zoals zij nu leeft, tegemoet te komen, er enorme sociale en economische crises uit zullen breken, die wel eens in een langdurige burgeroorlog en wederkerige plundering tussen kleinere groepen zouden kunnen ontaarden. De mensen denken daarover niet na. Zij denken eenvoudig: wanneer er maar minder auto's komen en wij atoomcentrales weg weten te houden, zal het leven beter worden. Iedereen zoekt een eigen uitweg, een vorm van handelen of denken, waardoor hij aan zijn wereldangsten kan ontkomen. Een modern bijgeloof dus. Want hij wil nu eenmaal ontvluchten aan de consequenties van de maatschappij, waarin hij leeft.

Laat ons eens nagaan hoe de mensen in dit verband werkelijk zijn en denken. De mensen die in het bijgeloof wegvlugten doen dit volgens mij vooral ook, omdat zij wel aanvoelen dat hun eigen gedrag niet juist is. Hun eigen opstelling in en tegenover de wereld is niet juist en bewust of onbewust beseffen zij dit, waardoor angsten in hen ontstaan. Wanneer een mens in zich vrede vindt, dan heeft hij geen bijgeloof, geen bijzondere kern, bepaalde riten of uitverkiezingen meer van node. Hij voelt zich dan verbonden met het leven en iets, wat hij, indien hij gelovig is, God zal noemen, en in andere gevallen omschrijft als 'totaal' of 'kosmos' en mijnentwege soms alleen als het werkelijke menszijn aanduidt. Maar dan moet die mens geen zelfverwijt kennen. De mens zegt maar al te vaak: het is niet goed, maar het is onvermijdelijk, het moet er nu eenmaal zijn. Dezelfden die zich in de wereld onvrij voelen, roepen uit dat organisatie nu eenmaal noodzakelijk is. Toch stellen zij ook steeds weer dat persoonlijke vrijheid het meest belangrijke is in het leven. Zij schijnen niet te beseffen dat deze beiden strijdig zijn, zodat men een keuze moet doen.

Men roept uit dat men God in zich wil vinden en beleven. Maar wil kennelijk niet beseffen dat je dan ook geheel hiervoor dient te leven en er alle denkbare moeite voor zal moeten doen. Dat, wat in jezelf bestaat, kun je nu eenmaal niet ontdekken door eens een paar reeften te roken of te spuiten. Dan krijg je wel een kick, natuurlijk. Je voelt je dan een ogenblik werkelijk gelukkig, beleeft ook vaak innerlijk iets. Maar daarna begint een ellende die vele malen dieper is, dan zij in het normale leven ooit zou kunnen zijn. Je dient je dit te realiseren. Ik stel overigens niet dat u verkeerd doet, wanneer u slikt, rookt of spuit, want dat is uw eigen zaak. Wel zeg ik u, dat het een poging is om te ontvluchten aan uzelf, aan uw problemen en wereld, aan door u vaag besepte consequenties van het bestaan zelf.

Wat u moet doen als mens is: leven en streven naar harmonie, streven naar hetgeen je innerlijk juist acht. Niet wat je prettig acht. Vele mensen zijn voortdurend bezig met het bestrijden van de zonden van anderen. Daarom blijft de mensheid ook steeds zo zondig, want niemand komt aan zijn eigen zonden toe. Zolang een mens niet bereid is om zijn eigen fouten daadwerkelijk te verbeteren, en dan nog niet in overeenstemming met het een of andere systeem, maar in overeenstemming met eigen innerlijk weten en ervaren, zal hij bijgeloof als vluchtweg van node hebben.

Het aantal vaak wonderlijke sekten dat op dit ogenblik weer op de wereld bestaat, is vaak overweldigend. Het lijkt wel of men terugkeert naar de oude heidense dagen, waarin elke stad zijn eigen goden kende en vaak zelfs een geheel eigen pantheon kende. Overal zoeken de mensen naar iets anders. Zij lopen rond in vreemde, z.g. mystieke gewaden en noemen zich hoogverheven heer of ridders, of nog wonderlijker namen als bv. groupie. Zij houden zich bezig met de meest zonderlinge riten, die vaak nog wel goed zouden kunnen zijn, wanneer zij niet bij deze mensen een vervanging zouden vormen voor de innerlijke vrede. Want een innerlijke vrede kun je niet vervangen.

Wanneer wij zien naar de wijze, waarop men bv. zich in Rusland gedraagt, valt op, dat het systeem zich steeds meer heeft losgemaakt van de werkelijkheid van het leven. Ook daar zien wij dat de partijleer en een groot deel van haar plechtigheden niet meer werkelijk een sociale reform betekent, of op sociale basis berust, maar eerder dient om de feilen van de materiële werkelijkheid weg te drukken door er een ideologische verklaring of uitdrukking aan te geven, die ideëel zuiver en juist is, maar de werkelijkheid op de achtergrond schuift: dit is a.h.w. de mystiek van het materialisme. Ook in China zien wij iets dergelijks. De citaten van Mao maken

alles goed. De mensen citeren uit zijn werk, zoals men in de middeleeuwen eens de bijbel wel citeerde - eveneens zich houdende aan spreken die uit het verband waren losgerukt en door verklaarders der teksten afwisselend werden geïnterpreteerd. Zoals de mensen nu gaan zwemmen, omdat Mao gezwommen heeft, zo hebben de mensen zich eens in de straten geselsd omdat Jezus eens geselsd was.

Het enige dat men schijnbaar zelden heeft gedaan, is denken. Toch heb je dit nodig. Een mens heeft hersens gekregen, en niet om alleen maar te geloven wat een ander zegt. Ik ben hier aan het woord, maar u weet nu, wat daarvan te denken. U moet mij niet geloven, maar u afvragen: wat geloof ik, wat is in mij waar en juist? Dan pas kunnen wij voorkomen, dat ook de ODV een vorm van moderne bijgeloof wordt, een poging tot het ontvluchten, aan wat men zelf is en doet. Mensen zien en horen vaak, wat zij hopen te horen en te zien, datgene, wat hen aangenaam is. Tijdens de grote pest trokken boetelingen elke dag weer in processie door de straten. Een van hen droeg daarbij een nogal zwaar kruis. Hij kreeg echter zo de pest aan dat kruis, dat hij het op een nacht kapotsloeg in een vlag van woede. Wat hij natuurlijk voor niemand wilde weten, want hij was een vroom man. Hij maakte dus een ander kruis, dat precies op het eerste geleek. Wel vergiste hij zich in de maten, zodat dit kruis langer werd dan het eerste. Toen de tocht door de straten weer begon riep eenieder: Er is een wonder geschied: Zie maar, het kruis is hoger geworden, is gegroeid. Nu komt de bevrijding van de ziekte. En omdat de mensen intens geloofden dat het van nu af beter zou worden, werd het voor hen ook beter.

Want het vreemde is dat mensen die zich suggereren dat de wereld beter is, constateren dat zij, zelfs zonder feitelijke veranderingen, opeens veel beter lijkt te zijn. Maar wanneer een mens het beter zijn van de wereld voor zich niet kan aanvaarden en de stemming van anderen dus ook niet geheel kan volgen en verwerken, zo is het voor hem een ergernis te meer geworden.

Volgens mij is het bijgeloof wanneer men stelt dat de betrekkelijk kleine verandering in het gouvernement in Nederland kan voeren tot een werkelijke verandering in de sociale structuur. Toch zijn er mensen die dit volhouden. Blijf je echter bij de feiten, dan blijkt dat hetgeen waarover kamer en ministers vrijelijk zouden kunnen beschikken om een verandering mogelijk te maken, nog geen 2% bedraagt van het staatsinkomen. De rest is reeds lang vastgelegd, vaak voor tientallen jaren in de toekomst. Men kan dus niet veel doen. Wanneer men doet alsof, zo schept men bijgeloof, meer niet. Toch vliegen de mensen er steeds weer in en roepen: De wereld zal beter worden, wij zullen er beter van worden en wij hoeven er niets voor te doen dan een bepaald vakje rood maken. En dat is dan de ritus, die erbij behoort.

Veranderingen kunnen alleen tot stand komen, wanneer elk mens voor zich bereid is een antwoord te zoeken op de vraag: Hoe ben ik? Hoe leef ik? Vele mensen zitten steeds weer met zichzelf in de knoop. Je kunt het dan op verschillende wijzen oplossen. Je kunt b.v. gaan biechten, bij de kerk, of bij de psychiater. De laatste is gemeenlijk wat duurder, maar het helpt even goed. Anderen proberen hun innerlijke onrust om te zetten in meer externe activiteit. Wat volgens mij al gezonder is. Dan immers reageert men iets van zijn spanningen af. Maar ook dan blijft het werkelijke probleem bestaan. Er is nog een derde oplossing: je probleem in jezelf eens heel duidelijk en eerlijk omschrijven, om dan tot jezelf te zeggen hoe je t.a.v. het probleem voelt, hoe men daarover denkt, daarop zich afvragende, hoe men deze wijze van voelen en denken zal kunnen omzetten in een geheel uit eigen wezenlijkheid voortkomende wijze van denken en reageren. Wanneer je dit doet, vind je de meest juiste oplossing volgens mij, daar je tot een gewijzigd gedrag komt en jezelf tot een nieuwe wijze van leven en beleven brengt. Hierin los je gemeenlijk een groot deel van je problemen op, weet je beter wat te doen en hoe, en verander je bovendien de wereld ook werkelijk.

Opvallend is verder dat in elk geloof en elk bijgeloof er sprake is van een hogere macht. Er is een ingewijde, een persoon die lichtende krachten geeft, een openbaring die je vrij heet te maken, iemand die directe verbindingen met God heeft en die God wel even duidelijk zal maken, wat God moet doen, waarop deze natuurlijk onmiddellijk het gewenste tot stand brengt enzovoorts.

Toch is dit alles eerder kolder. Denk nog even na. De geest leeft, de geest spreekt met u. Maar constateer dan tevens dat die geest niet tot u spreekt om u te vertellen hoe u moet leven, maar eerder om u duidelijk te maken, dat u zelf de voor u juiste weg dient te vinden. De geest maakt u steeds weer duidelijk dat er veel minder is waarvan men werkelijk bang hoeft te zijn dan men denkt, maar dat men er gelijktijdig voor dient te zorgen de onredelijkheid van eigen angsten in te zien en zo tot een voor het ik aanvaardbaar gedrag dient te komen. Op het ogenblik, dat u de geest of krachten uit de geest gaat zien als vervanging voor eigen tekortkomingen is het bijgeloof geworden

Het moderne bijgeloof neemt hand over hand toe. Soms schijnen mensen zelfs te geloven, dat zij meer mens zijn, wanneer zij in een auto zitten, al is het mij duister, waarom. Vermoedelijk tellen zij dan de pk's bij hun eigen verstandelijke vermogens op in de hoop, dat er dan nog iets redelijks uitkomt. Besef, dat je niets van buiten van node hebt om jezelf te kunnen zijn, je bent jezelf. Je hebt niets nodig om meer waar te worden, geen ander figuur, geen ander gezicht en geen auto, kleurentelevisie of iets anders. Het enige, wat daarvoor nodig blijkt, is het aanvaarden van je bestaan en de consequenties daarvan, terwijl je steeds weer tracht te voelen, te denken en te leven volgens hetgeen je innerlijk voelt te moeten zijn. Dat is volgens mij het enige wat geen bijgeloof omvat. Niets in deze wereld is reëel, voortdurend bewijsbaar. Er zijn z.g. bewijzen, die volgens menselijke middelen en rede een tijd lang gelden. Maar dan komt er een tegenbewijs of blijkt dat men iets verkeerd heeft geïnterpreteerd. Maar één ding weet je zeker: je leeft. In dit leven is er voor ons het vermogen om harmonisch te zijn, om gelukkig te zijn, zo goed als wij de mogelijkheid steeds weer hebben om disharmonisch en ongelukkig te zijn. In onszelf kunnen wij uitmaken, waar harmonie of disharmonie vandaan komen - voor ons.

Wij kunnen in ons leven voortdurend de nadruk gaan leggen op geluk en harmonie en alle andere aspecten van ons leven wat meer laten rusten. Want wie zich overlaadt met eigen ellende en de ellende van de wereld, ziet het Licht niet meer, al schijnt het vlak voor zijn ogen. Maar wie kijkt naar Licht en in het Licht zijn vreugde zoekt, al is het ook maar een enkel sprankje, die vindt het Licht en blijft gelukkig in het Licht. Die vindt iets, waardoor het leven de moeite waard is. En dat is nu alles, wat ik u wilde zeggen. Ik wil u gewoon duidelijk maken, dat u, lieve mensen, u niet moet overleveren aan het bijgeloof van deze tijd, het geloof dat er iets of iemand, desnoods een instantie is, die verantwoordelijk is voor wat je bent en wordt. Want die verantwoordelijkheid draag je zelf, alleen, en dat weet je heel goed ook.

Laat u ook niet overhalen te geloven, dat een ander het wel voor u op zal lossen. Dan kunnen wij zeggen dat Jezus voor ons geleden heeft, dat wij gewassen zijn in het bloed van het Lam enz., maar wanneer jezelf dan niet waarmaakt wat die Jezus is, wat Christus betekent, dan had Jezus, wat jou betreft, evengoed niet gekruisigd kunnen worden. Voor jou maakt dat dan geen verschil meer uit. Wat in je is, dat is hetgeen waarop het aankomt. En wanneer u op dit alles commentaar wilt leveren, ga dan gerust uw gang.

Vraag: Hebt u niet alleen groepen genoemd die m.i. aan de rechtse zijde zitten? Vertelt u iets over het bijgeloof van de linkerzijde.

Antwoord: Ik dacht dat ik nogal onpartijdig was, vooral waar ik u gewezen heb op het linkse bijgeloof dat de leninistisch-marxistische stellingen superieur zijn aan de materiële werkelijkheid. Zoals ik u heb gewezen dat Mao de verlosser en het evangelie is geworden voor velen die daardoor menen de werkelijkheid niet meer hoeven te zien. Dat lijkt mij links genoeg. Mogelijk bedoelt u er iets anders mee, het volgens mij duistere en mogelijk als links aan te duiden bijgeloof, dat je je ziel aan de duivel kunt verkopen bv. Maar dat spreekt voor zichzelf, dacht ik en behoeft geen verdere commentaren. Mogelijk ziet u mijn betoog nu toch in een wat ander licht. Zo niet, dan vertelt u het maar.

Vraag: U gaat uit van oude achtergronden, maar er zijn bv. nu ook groepen die weglopen met India bv. En dat lijkt mij ook niet bepaald reëel te zijn.

Antwoord: In mijn inleiding heb ik daarover ook reeds het mijne gezegd, al heb ik bv. niet met name de Hare Krishna-beweging genoemd. Wel wees ik erop dat vele mensen zich bezighouden

met een terminologie, ontleend aan het Hindi enz. en heb ik dit taalgebruik aangewezen als een van de kenmerken van het moderne bijgeloof. Wat m.i. ook in de richting van de nieuwere uit India stammende geloofsmodes wijst en niet bv. alleen op de theosofen, die eenzelfde neiging vertonen.

Wat de theosofie betreft: wij hebben hier te maken met een leer die de mens inderdaad kan helpen zichzelf te vinden. Maar men heeft er een soort dogmatisch kerkje van gemaakt, dat voor zich een soort uitverkiezing opeist. Waarmee je weer terecht komt bij het bijgeloof. Wat voor alle andere groepen evenzeer geldt. Men dient het volgende te beseffen: Wanneer je een verrukking zoekt buiten de wereld, is dit in wezen een ontvluchten aan die wereld. Het is een verloochenen van hetgeen je bent, je eigen leven en levensmogelijkheden, van het doel dat je hebt met en in dat leven. En dit heb ik toch nadrukkelijk een van de verschijnselen in het moderne bijgeloof genoemd.

Vraag: De Orde kent echter een esoterische kring. Hoe moet ik dat dan zien?

Antwoord: Wij kennen een esoterische kring, daar vele mensen ook beschouwingen willen horen t.a.v. de innerlijke weg. Het is beter dat wij t.a.v. de innerlijke processen van de mens, en ook de magische bijkomstigheden daarbij de mens onze visie geven met de vrijheid daarover zelf na te denken, dan dat de mensen elders dergelijke lessen gaan halen en dan mogelijk geconfronteerd worden met vele dogmata. Het meest gevaarlijke in al deze dingen is niet de leerstelling op zich, zoals deze deel uitmaakt van systemen en leringen, maar het feit dat dezen als dogma worden gehanteerd. Wat dan betekent dat hij, die de stelling niet zonder voorbehoud aanvaardt en gelooft, bij voorbaat reeds als verworpen en verloren wordt beschouwd. Men werkt zo op de angsten van de mens om hem eigen redelijkheid en een volgen van eigen innerlijke weg onmogelijk te maken. Hierdoor worden o.i. ook in esoterische groepen bijgelovigheden geboren en gehandhaafd. Want het is het hanteren van een menselijke leerstelling als onveranderlijke en eeuwige waar, waardoor de mens gebonden wordt, een afscheiding tussen aanhangers en de rest van de wereld tot stand wordt gebracht, wat onaanvaardbaar is.

Vraag u eens af, hoe lang het geleden is, dat in uw land een protestant beter geen zaak kon beginnen in een katholiek dorp, omdat hij dan toch geen klanten kreeg? Dat is een van de verschijnselen. Degene die anders dacht, was verwerpelijk, een ketter, want hij ging niet naar de mis en sprak geen biecht. Wat dat betreft: in deze dagen bestaat dit niet meer zo en heeft men het voortdurend over oecumene. Maar in feite is eenieder steeds daarin bezig met een 'ik ben beter dan jij' politiek. Dergelijke dingen achten wij uit den boze, dat moet er dan eens uit. Het gaat er niet om of je je leer beter acht dan die van een ander, maar of je innerlijk juist beleeft wat er in je is en dit metterdaad waar weet te maken in de wereld, waarin je leeft. Ons esoterisch lering geven tracht dit laatste duidelijk te maken en als het meest belangrijke aan de mens voor te leggen.

Vraag: Moet men zoveel mogelijk bewust zijn van alles wat er om je heen gebeurt en daarin je plaats bepalen?

Antwoord: Wat u hier zegt acht ik volledig juist: Je moet althans proberen - al lukt het je nooit geheel - alles te zien en te begrijpen, wat er rond je is en gebeurt en voortdurend je eigen plaats t.a.v. dit alles bepalen, daarbij mede uitgaande van het gevoel van verantwoordelijkheid dat je innerlijk kent. Dus nooit zeggen: dat zou een ander eens moeten doen, maar stellen: Ik zal zo goed mogelijk beginnen het noodzakelijke te doen. Komt er een ander die het beter kan doen dan ik, dan zal ik verder weer mijn eigen wegen gaan. Dit is een belangrijk punt: uw relatie met de wereld kan niet gebaseerd zijn op het een of andere voorschrift, of op een bestaande sociale samenhang alleen, maar zal steeds gebaseerd moeten zijn op uw persoonlijke relatie met elk mens die u ontmoet, en de behoefte in die mens om hulp te verkrijgen of te geven. En natuurlijk uw reactie daarop.

Wat inhoudt, dat u vaak hulp zult moeten aanvaarden van iemand, terwijl die hulp niet geheel nodig is. Want u zult die ander ook hierin het recht toe moeten billijken, zichzelf te zijn. Zoals u

vaak hulp en aandacht moet geven aan een ander, terwijl u daarvoor eigenlijk geen tijd of lust voelt. Maar dan moet u maar wat tijd en zin maken. Want als het erop aankomt, zouden de meeste mensen op de behoefte van anderen moeten reageren als Limburgers op een ontmoeting, terwijl zij naar een afspraak gaan: Wanneer die om 3 uur op een afspraak moeten zijn en onderweg iemand tegenkomen, met wie zij kunnen spreken over een tante of zo, keuvelen zij rustig een half uur, tot het contact geheel is afgewikkeld. Lopen zij dan nog enkele anderen tegen het lijf, dan komen zij wel een uurtje te laat, maar voelen dit niet als abnormaal. Zij hebben zich immers verbonden gevoeld met de mensen en dat is toch ook belangrijk. Deze mensen komen dan in een stemming, die door dit verbonden zijn is bepaald, op je af. Kun je dit aanvaarden en tel je niet de minuten, maar tel je alleen het contact, dan blijkt alles goed, zuiver en vlot te verlopen, ook voor een noorderling. Dit is volgens mij nog heden voor vele Limburgers typerend. De mensen zouden meer zo moeten reageren en stellen: het gaat er niet in de eerste plaats om, of ik alles op tijd kan doen, maar of ik ondertussen ook beantwoord heb aan hetgeen in mijn erkennen goed en noodzakelijk is.

Ik raad u natuurlijk niet voortaan uw tijd maar met leuterpraat te verdoen. Maar er zijn zoveel gevallen waarin iemand even met je wil spreken. Dan moet je de tijd ook maar nemen om die mens uit te laten spreken. Wat zelfs in de schijnbare onbenulligheid van het gesprek komt het tot een uiting van de persoonlijkheid, zodat een mens daardoor even meer adem krijgt, zich even meer mens voelt. Met kleine gebaren van behulpzaam zijn, aandacht hebben voor iemand, doe je vaak meer dan met vele grote plannen, die de mens zelf niet aan het woord laten. Voor jezelf betekent dit, dat je je meer verbonden gaat voelen met de werkelijkheid van het bestaan en niet meer zo snel proberen zal je te verschansen tegen de wereld achter een ideaal, of een sociale opzet, uitverkiezing of een esoterisch systeem, waardoor je anders wordt dan een ander en je dus van de anderen niets meer hoeft aan te trekken. Duidelijk?

Vraag: U stelt: lieve mensen, ik kan jullie niet zeggen, hoe je moet leven. Dat moet je zelf uitzoeken. Nu zijn er veel mensen, die er zich van bewust zijn, dat zij anders moeten gaan leven, maar die opgave is zo moeilijk. Vaak wordt gezegd: wanneer je daar eenmaal mee bezig bent, krijg je de steun van de 'ongezienen', de hoge leiders van het Licht. Wat is daarvan waar?

Antwoord: Het is niet onjuist. Wanneer wij het zo stellen, is het niet geheel waar, maar voor vele mensen is deze wijze om het voor te stellen mogelijk de meest hoopgevendste. Je kunt nooit je gehele leven, je gehele wijze van denken en bestaan opeens veranderen. Maar je kunt wel beginnen details daarin te veranderen. Dan kom je vanzelf in de goede richting. Wat de steun daarbij betreft, het eerlijke, het naar gevoel juiste antwoord is het volgende: De mens is een deel van een geheel, zoals de kosmos volgens ons beste weten een geheel is. Wanneer u meer deel wordt van het geheel door eigen handelen en bewustzijn, zult u ook meer deelhebben aan de krachten die in dit geheel bestaan. In die zin wordt u dus sterker, naarmate u verder in de richting van die eenheid gaat. Daarbij kunnen dan persoonlijkheden op de voorgrond treden, die u in het bijzonder schijnen te helpen. Dat is zeker niet uitgesloten.

Maar zelfs wanneer dergelijke persoonlijkheden er niet zijn, of niet met u harmonisch kunnen zijn, zal de wijze waarop u gaat denken en u gaat gedragen, betekenen, dat er voor u meer energie komt. Waar is dus in ieder geval dat u, wanneer u een begin maakt, u daarbij kracht, wat u hulp noemt, krijgt. Wil je het anders, korter en mogelijk even duidelijk formuleren, dan kun je zeggen, dat je door je streven je meer bewust wordt van kosmische krachten, die ook in jezelf schuilen, maar waarvan je je niet of niet geheel bewust bent geworden tot nu toe.

Vraag: Wat denkt u van de kennis van goeroe Maharadja?

Antwoord: Maharaj-Ji. Ji is de naam. Hier is iemand die - inderdaad - geestelijke en magische kennis bezit. Maar ook iemand die een aantal leringen geeft, welke op zich bruikbaar zijn, mits alleen gegeven aan de daarvoor geschikte personen. Bovendien iemand die zich omringt met gelovigen, zodat hun ontwikkeling wel zeer sterk valt onder de dwang van de persoonlijkheid van deze mens, die daaruit zijn eigen nut voor zich in ruime mate weet te puren. Het is vooral

dit laatste, wat mij t.a.v. zijn werken en leringen wat - laat mij zeggen - meer wankelachtig doet zijn.

Dan voel ik meer voor een Krishnamurti. Deze, geplaatst in een dergelijke positie, weigerde daarvan misbruik te maken, stelde duidelijk dat hij niet was wat men van hem wilde maken en is zijn eigen weg gegaan. Dit betekent overigens niet, dat u niet naar Ji mag gaan kijken en luisteren, maar u moet wel begrijpen dat alleen hetgeen je zelf innerlijk vindt en wat je daarmee kunt doen vooral, werkelijk belangrijk is. Het gezag van een ander is hierbij nimmer werkelijk van belang. Er is maar één werkelijk gezag: het totale gezag van de Schepper. Al het andere bestaat alleen maar - in het beste geval zelfs - uit brokstukjes daarvan. Het is nimmer volledig en daarom lijkt het mij niet goed het gezag van een ander persoon, hoe hoog ook, als volledig en al-beslissend voor uzelf te aanvaarden.

Waarmee wij aan het einde komen van dit deel van de bijeenkomst. Mogelijk verwijt u mij dat ik in dit betoog enkele aanvallen gedaan zou hebben op voor sommigen heilige dingen. Ik wil daarom mijn betoog verdedigen: Het is bijna zeker, dat in de komende 7 à 8 maanden in Nederland maar vooral ook in de Engelstalige gebieden een grote reeks van nieuwe z.g. openbaringen en boodschappen bekend gaat worden. Een zonder meer aanvaarden daarvan betekent bijgeloof. Er zullen heel wat wonderlijke stellingen omtrent de mens en de wereld verkondigd worden. Ik heb getracht u reeds tevoren tegen dergelijke zaken te wapenen door duidelijk te maken, dat dergelijke dingen niet waar hoeven te zijn. Ik zou hier Douwes Dekker kunnen aanhalen: "Niets is geheel waar, zelfs dit niet". Wat een paradox lijkt, maar toch wel juist is, omdat niemand onder ons een totale waarheid kan bevatten of uitdrukken.

Indien u zich dit realiseert en voornamelijk blijft streven naar innerlijke harmonie, naar een gevoel zo juist mogelijk te leven, je daarbij niets aantrekkende van wat anderen zijn of doen, zo zult u zich niet zo snel overleveren aan het gezag, dat vele leraren voor zich op zullen eisen. U zult dan steeds proberen een harmonisch mens te zijn en zo ook een gelukkig mens zijn, die steeds bewuster kan worden.

Met deze rechtvaardiging voor het gekozen onderwerp besluit ik mijn bijdrage en dank u voor uw aandacht. Ik wens u allen nog verder een heel prettige avond tezamen.

Goedenavond, vrienden.

In dit tweede gedeelte zouden wij een onderwerp van meer geestelijke aard moeten aanboren, dat toch ook actueel blijft. Heeft iemand van u hier misschien een voorslag?

DE WERKINGEN VAN DEZE TIJD, GEESTELIJK GEZIEN

Laat ons dan allereerst vaststellen, dat voor de meeste mensen deze tijd een chaotisch karakter heeft. De mens is in zichzelf vaak onzeker en wat verward. Ook wat zijn geestelijke problemen betreft, verkeert de mens in tweespalt en weet niet precies waar hij heen moet. Wat begrijpelijk is. De invloeden die nu bestaan - er is een aflopende roodtendens - hebben voor veel mensen opwindingen, onredelijkheid en conflicten veroorzaakt. Er zijn lichte evenwichtsverstoringen in het zonnestelsel, die op het ogenblik eveneens meer kenbaar gaan worden, die bij de mens gevoelens van onzekerheid steeds sterker doen oprijzen. Er is een neiging tot dagdromerij en fantasie, er is een neiging om zich op de een of andere wijze te uiten ten detrimente van anderen - roddel en wat dies meer zij. Al deze factoren tezamen betekenen dus, dat men het oude patroon van leven niet zonder meer verder wil en kan volgen.

Het zou te optimistisch zijn om hier reeds van een geestelijke vernieuwing zonder enige beperking te spreken. Toch zijn er vele facetten van innerlijk en geestelijk leven in deze tijd die een nieuw en ander bestaan vertonen. De mens is geneigd veel minder dogmatisch te denken

dan in het verleden. En dit is een heel belangrijk punt in zijn ontwikkeling. Daarnaast is de doorsnee mens meer dan voorheen geneigd, van allerhande dingen kennis te nemen, een verruiming van zijn mentale leven dus. Gelijktijdig betekent dit voor zijn eigen geest echter de mogelijkheid wat meer greep te krijgen op het stoffelijke bestaan. Er is dus wel degelijk iets aan de hand. Zie ik de verdere tendensen, zo verwacht ik binnenkort een periode van rationalisaties, van het terugbrengen van leven en denken naar het logisch redelijke. Ook hiertegen kan ik moeilijk bezwaren opperen, want een dergelijke blauwtendens betekent toch wel, dat de mens allerlei dingen voor zichzelf gaat omschrijven, dat hij samenhangen probeert na te sporen, terwijl hij veel, wat in de afgelopen periode voornamelijk gevoelsmatig werd gezegd en beleefd, nu gaat brengen in een voor hem zelf beter kenbaar patroon.

De verwachting dat in de toekomst de mens wederom een meer chaotisch bestaan zal voeren, is echter niet zonder meer uit de lucht gegrepen, want wij weten, dat:

a. Toenemende evenwichtsverstoringen, ofschoon niet ernstig, binnen het zonnestelsel, nog een tijdlang aanhouden.

b. Wij weten dat kosmische stralingen, waaronder wit en rood, sterk op de voorgrond kunnen komen en daarbij invloed hebben zowel op geestelijk als meer stoffelijk gebied.

Maar die chaos zal dan volgen op een poging tot oriëntatie. Dit houdt in dat de mens een basis krijgt, waardoor veel uit het onderbewustzijn langzaamaan naar het bewustzijn kan worden overgebracht. Dat zal wel met schokken gepaard gaan. De mens zal bijvoorbeeld voor zich eindelijk eens duidelijk uit moeten maken, wat men nu wel en wat men niet wil. De mens zal naast zijn gevoelens ook de rede moeten laten spreken. Kom je daarna in een toestand van toenemende verwarringen, dan heb je in dit alles enig houvast. Dankzij dit in het ik ontstane houvast lijkt het mij voor een groter deel van de mensheid wel mogelijk te ontkomen aan de geestelijke en innerlijke effecten van verwarringen, terwijl men hierdoor zich ook deels beter zal kunnen oriënteren t.a.v. - of zelfs onttrekken aan - bepaalde inwerkingen en invloeden. Men zal rond zich constateren wat gebeurt en zal innerlijk de kracht vinden om de invloeden te egaliseren en zo een zekere innerlijke harmonie te behouden, die weer een beter reageren in verwarrende omstandigheden mogelijk maakt.

De uitingen lijken mij voor een groot deel nog steeds op het vlak van het meer mystieke of esoterische te liggen. Want wanneer je geconfronteerd wordt met een wereld, waarin samenhangen teloor schijnen te gaan, zul je inderdaad in jezelf moeten zoeken naar rijm, rede, houvast. Je zult een dergelijk houvast, dat een vaste waarde voor je vormt, niet zo gemakkelijk in de stof kunnen vinden en zal dus terug moeten vallen op innerlijke waarden en belevingen. De mens die in zichzelf met zichzelf geconfronteerd wordt en daarbij niet zijn beheersing kwijtraakt, zal zich ook bewust kunnen worden van een groot deel van zijn paranormale en geestelijke gevoeligheden. Ik verwacht inderdaad op kortere termijn voor veel mensen belevingen die binnen het kader van het occultisme passen. Sommigen zullen licht zien, maar velen zullen ook andere beelden en visioenen zien.

Het droomleven, bij vele mensen de laatste tijd nogal tot rust gekomen, krijgt nieuwe intensiteit en zal heel wat mensen met herhalingsdromen confronteren, zodat zij met een bepaalde symbolische voorstelling, of zelfs beelden van een komende tijd, ook in hun dagbewustzijn, voldoende duidelijk geconfronteerd zullen worden. De mens komt tot een nieuw leven. De geestelijke invloeden spelen hierbij in de eerste jaren volgens mij een overheersende rol. Begrijpelijk, want voordat een mens iets waar kan maken, moet het eerst bij hem innerlijk aanwezig zijn. De geboorte van nieuwe denkbeelden, die in vele gevallen zich sterk zullen uitbreiden, lijkt mij eveneens wel zeker.

Indien u mij dus vraagt, wat de geestelijke ontwikkelingen van de komende tijd zullen zijn, meen ik het meest juist te formuleren door te zeggen: innerlijke processen, die vooruitlopen op een heroriëntatie in de wereld. Een vergroting van invloed van het onderbewustzijn op de mens lijkt

onvermijdelijk, maar gelijktijdig leert de mens dit beseffen, zodat delen van onbewuste angsten en begeerten worden overgebracht naar het waakbewustzijn en daarmee binnen de mogelijkheden tot bewuste beheersing van de persoon gaan vallen. Hoe groot de krachten zullen zijn van het werkelijk onthullende licht, die deze wereld meerdere malen kort achtereen gaan treffen, durf ik niet te voorspellen. Wanneer het grote Licht de mens benadert, blijft immers altijd de vraag bestaan, of de mens dit Licht wil en kan zien en, het ziende, het kan verdragen. Ik neem aan dat het een in verhouding gering aantal mensen zal zijn, dat de directe lichtinvloeden die geestelijk ontstaan, geheel zal kunnen aanvaarden en verwerken. Ik neem echter ook aan, dat er vele mensen zijn die, al zien en aanvaarden zij dit Licht niet direct - door de inwerkingen daarvan toch duidelijker hun werkelijke wereld en de werkelijkheid omtrent zichzelf zullen gaan beseffen. Dat lijkt mij een verandering, een geestelijke verandering welke voert tot een grotere mogelijkheid van innerlijke harmonie

Voor de gehele mensheid zouden de invloeden van de komende tijd - ik denk hier in termen van enkele jaren - eveneens kunnen betekenen dat ingewijden de kans krijgen de mens nieuwe denkwijzen en stelregels voor te leggen en de mens gelijktijdig een grotere zelfstandigheid van innerlijk leven kunnen geven. Het aantal ingewijden dat op de wereld in de stof werkzaam is, is steeds nog betrekkelijk groot. Er is steeds gewerkt met kleine en zeer besloten groepen, maar de laatste tijd is hier enige diffusie opgetreden, waardoor denkwijzen en nieuwe mystieke belevingen ook voor meer mensen toegankelijk werden. Ik neem aan dat hun werk nu een meer algemene vorm krijgt en dat overlevering van dergelijke processen, denkwijzen en wijsheden een grote rol gaat spelen. Ik meen dat ook het werk van wereldleraar en wereldmeester in het westen duidelijker gestalte zullen krijgen. Of de leringen daarbij aan de juiste persoonlijkheid gebonden zullen worden, toegeschreven zullen worden, weet ik niet. Wel weet ik dat die leringen duidelijker en duidelijker zullen worden uitgedragen.

Het lijkt mij een situatie te zijn, zoals deze rond de tijd van Jezus' leven en dood bestaan heeft rond de Middellandse Zee. In die tijd waren de mensen ook vaak wanhopig, er waren enorme machten aan het werk en er zouden rijken vernietigd worden, maar gelijktijdig waren deze machten reeds materieel uitgehold en niet meer in staat zich te handhaven. De geestelijke waarden daarvan werden echter nog steeds overgedragen. U hebt bv. nog heden te maken met het Romeinse recht. Bepaalde denkbeelden en instellingen zoals omtrent wegenbouw en verkeer spelen nu nog een rol, terwijl verschijnselen uit die tijd zich als in een soort renaissance weer aan schijnen te dienen. Wij mogen dus wel zeggen, dat het verleden van die dagen een grote geestelijke omwenteling kende, die gepaard ging met een materieel verval. In die dagen werd bv., indien u mij enkele vergelijkingen wilt toestaan, geconcludeerd, dat het voor een normaal mens niet meer mogelijk was redelijk te leven als gevolg van het voortdurende lawaai van de vele wagens die door de stad rolden. Het lijkt wel een klacht van de een of andere milieugroep in deze tijd. Men sprak ook over de nadelige invloed die de flatbouw, een woonkazernestijl van die dagen, voor de mensen met zich bracht. Ik meen in deze tijd soortgelijke klachten en argumenten te horen.

Vergeet niet dat in de tijd deze zaken werden besproken door edelen en hun cliënten, terwijl in de catacomben de christenen bij elkaar kwamen. Zij waren niet zoals de kerkelijke christenen van deze tijd. Het waren mensen die veeleer in hun geloof polyform waren. Het was niet zo, hoe je een belijdenis stelde, maar wel dat je de belijdenis als juist zag en probeerde de Christus in jezelf waar te maken. Daaruit is een geheel nieuwe fase van menselijke ontwikkelingen en menselijk denken geboren. Maar gelijktijdig werd ook een geheel nieuwe vorm van innerlijk leven hierdoor voor de mensen mogelijk. In plaats van de oude inwijdingen en het oude bijgeloof, dat men, zij het met enig schouderophalen, toch steeds weer voor zich beleed, maakte dit plaats voor een innerlijke verbondenheid, waaraan men alles ten offer wilde brengen.

Ik geloof dat deze dagen soortgelijke verschijnselen zullen gaan baren. Ik voorzie in deze tijd inderdaad een eerst ondergronds levende, maar toch steeds sterker naar voren tredende geestelijke vernieuwing. Ik verwacht een verval van uiterlijke vormen, maar gelijktijdig een zo grote geestelijke kracht, dat het bereikte behouden kan worden, zover dit belangrijk is.

Het lijkt misschien wat larmoyant, wanneer men nu uit wil roepen: 'Ik zie de levende Christus weer op aarde'. Maar toch zie ik iets dergelijks. O, geen gestalte, geen mens die tussen mensen gaat of boven mensen zetelt, maar een kracht die mensen verenigt, een intensiteit die alles overwint, zelfs onderscheid van ras, stand, bezit, en de angst voor de dood. Ik geloof dat er banden kunnen worden gelegd in een nabije toekomst tussen de werelden van de geest en de wereld van de mensen.

Er is dus wel een grote verandering aan de gang. Wanneer u mij vraagt wat de geestelijke vernieuwing en de invloeden van deze tijd zullen zijn, zo kan ik slechts antwoorden: Het is een groeiproces, moeizaam, zwaar soms. Maar het kuiken dat uit het ei wil breken, voert een wanhopige strijd, voor het uiteindelijk zijn vochtig dons bevrijden kan uit de kalkschaal-gevangenis, waarin het zich tot nu toe zo wel bevonden heeft. Ik voorzie dat de menselijke geest - met veel moeite en met veel pijn - gaat breken uit de materialistische eischaal, waarin zij zolang, ondanks zichzelf, gevangen is geweest en toch tot een mogelijkheid van vrijer leven gegroeid is. De toekomst lijkt mij geen toekomst waarover alle planologen halleluja zullen roepen. Maar het lijkt mij wel een toekomst, waarin de mensen gelukkiger kunnen zijn. Mensen zullen gelukkiger zijn, omdat zij beter hun bestemming in het leven kunnen vinden, omdat zij meer van zichzelf beseffen en een grotere verbondenheid kennen zowel met hun medemensen als de hogere krachten en de kosmische energieën die rond ons zijn.

Heb ik hiermee het door u gestelde onderwerp voldoende toegelicht? Hebt u nog vragen hierover te stellen?

Vraag: Ik zou op willen merken, dat een deel van hetgeen u schetst als een nabije toekomst, er hoopvol uitziet. Ik vraag mij echter af: Is het dan mogelijk de krachten der duisternis zover terug te dringen, dat zij geen greep meer zullen krijgen op de ontwikkelingen. Aannemende dat die krachten der duisternis inderdaad bestaan.

Antwoord: Er zijn krachten en energieën die anders zijn dan onze ontwikkeling aanvaardbaar maakt en die daarom voor ons duister zijn. Dat is ongetwijfeld waar. Maar indien een mens in zich harmonie vindt, is hij daarmee voor dergelijke z.g. duistere krachten onaantastbaar geworden. Een mens, die een demon tot zich trekt, doet dit door het feit dat hij ergens in zijn denken, leven, werken verwant is met die demon. Wanneer de mensen de Lichtende krachten in zichzelf beter gaan beseffen, kan deze demon dus minder greep krijgen op de mensheid.

Wij kunnen ons voorstellen dat vele mensen het als een demonisch werken zullen beschouwen, wanneer veel van hetgeen tot op heden door de mens bereikt werd - delen van de huidige technologie bv. - op kortere termijn doelloos wordt of ten gronde zal gaan. Men zal het eveneens als een demonisch inwerken zien wanneer kapitalen verloren gaan, wanneer grondstoffen opeens schaars en onbetaalbaar worden, wanneer vele mensen weer zelf naar hun dagelijks voedsel zullen moeten zoeken, of ervoor zullen moeten strijden. Ik kan mij inderdaad voorstellen dat men dit alles wil zien als een ingrijpen van het duister. Maar wanneer de mens in zich het Licht draagt, zal hij erin slagen voort te leven en zelfs zeer gelukkig te leven onder deze nieuwe omstandigheden. De mens zal ook hier niet falen. Wat hij is, wat hij voor anderen betekent en wat hij beleeft, dit alles tezamen dus, zal bepalend zijn voor de uiterlijkheid van deze tijd. Dan zal men ongetwijfeld klagen dat orde, recht, samenhangen, teloorgaan. Waarbij men dan vergeet dat de orde geen natuurlijke orde was, dat het recht in feite nog steeds het recht van de sterkste was, terwijl de samenhang voornamelijk een veronderstelling en slechts zelden een werkelijkheid was.

De dagdromen waarop men de huidige maatschappij probeert te stabiliseren, zullen plaats moeten maken voor een feitelijke werkelijkheid, wat velen zullen betreuren. Zij zullen ongetwijfeld uitroepen dat de mens gebonden is om bv. kerks te denken, dat hij zich in zijn denken en daden niet tot het heidendom mag wenden, zoals anderen zullen uitroepen dat de mens moet blijven werken voor zijn brood volgens de spelregels, die nu gangbaar zijn, en daaraan zelfs toevoegen dat het niet goed is voor de mens voor zijn arbeid meer te eisen dan hij nodig heeft - dit laatste natuurlijk vooral door degenen die altijd te veel hebben gehad.

Men zal zeggen, dat de samenhangen van de wereld verkeerd verlopen, dat de gehele samenleving in de handen van misdadigers is gevallen en dat de baarlijke duivel de wereld regeert. Want zo zijn de mensen nu eenmaal. Maar zij vergeten dat het hierbij over uiterlijkheden gaat, zoals zij vergeten dat de mens zelf veel, van hetgeen hij betreurt en verwerpt, zelf mogelijk helpt maken. De mensen klagen over de macht van misdaatsyndicaten die, naar men zegt, de speelzucht van de mensen exploiteren, de prostitutie bevorderen en wat dies meer zij. Zij vergeten echter dat de macht en het vermogen van die syndicaten berust op het feit dat de mensen van hun diensten zo gaarne gebruik blijven maken. Wanneer deze neiging wegvalt of aanmerkelijk afneemt, zal de macht van dergelijke syndicaten gebroken zijn.

Men roept eveneens vaak verwijtend uit, dat de wereld beheerst wordt door commerciële belangengroepen, door internationale concerns. Ook dit is waar. Maar men vergeet erbij te zeggen, dat dergelijke concerns alleen kunnen bestaan, wanneer de mensen hen dat recht toe billijken door hun producten te begeren, dure aandelen te kopen en zo deel te hebben aan de winst, of voor deze groepen te werken. Wanneer deze neiging van de mens om eigen voordeel te zoeken, zelfs wanneer men weet dat men meewerkt aan iets wat niet verheffend is, wegvalt, is ook de macht van deze concerns gebroken. Uit de aard der zaak zullen ook dezen dit minder aangenaam vinden, evenals degenen die hierdoor een goed en gemakkelijk leven konden voeren. Men zal mogelijk zelfs daarover de machten der duisternis gaan prediken. Trouwens, ook velen die niet gebonden zijn aan bepaalde vormen of belangengroepen, betreuren het wanneer iets waaraan zij gewend waren, verdwijnen moet. Maar deze treurnis betekent nog niet dat daardoor het nieuwe minder waard zal zijn. De krachten van het kwaad beheersen op het ogenblik inderdaad een deel van de wereld. Niet doordat het kwade zo sterk is, maar doordat de mens in zijn onbeheerstheid en zijn gebrek aan zelfkennis, zich te zeer bindt aan waarden, die tot hetgeen wij kwaad of duister noemen, behoren.

Dat alles geldt maatschappelijk zowel als geestelijk. In de processen die in de naaste tijd steeds meer kenbaar worden - zij zijn reeds enige tijd aan de gang - zie ik steeds meer mensen zich vrij maken van dit alles. Ik zie dat zij meer hun eigen leven gaan leven, maar ook dat zij meer hun eigen innerlijke waarheid gaan zoeken en dienen. Daarmee zie ik het kwade zijn macht verliezen. En waar het zijn macht verloren heeft, is het niet meer van betekenis en kan het welwillend aanvaard worden als een van de vele voor ons onontbeerlijke tegenstellingen, die deel uitmaken van elk bestaan in de schepping.

Ik hoop dat ik uw opmerking daarmee voldoende beantwoord heb.

Vraag: Bestaan er demonen?

Antwoord: Dat is afhankelijk van de kwalificatie van het woord. Ik heb een man gekend die door zelfmoord was overgegaan. Hij beweerde dat zijn vrouw een demon was. In hun persoonlijke relatie had hij mogelijk gelijk, maar niet t.a.v. een geestelijke werkelijkheid.

Dus moeten wij zeggen, dat hetgeen wij demon noemen, soms een wezen is dat behoort tot een andere ontwikkelingsgang dan de onze, maar dat het in de meeste gevallen duidt op zaken waaraan wij ons onderwerpen, of waarvan wij ons niet vrij kunnen of willen maken. Iets dus wat strijdig is met onszelf. Dan zeggen wij m.i. niet ten onrechte dat er demonen bestaan, omdat de werkingen die wij hieruit ervaren, kwaad zijn en soms zelfs duivels volgens de gangbare terminologie. Maar de meeste demonen komen voort uit de mens zelf. En wat anders gerichte wezens betreft: dat zij andere doeleinden nastreven, andere krachten en bestaansvormen kennen dan die welke voor ons aanvaardbaar zijn, maakt hen nog niet tot slechte, duivelse wezens zonder meer.

Er zijn vele verschillende fasen en stromingen, ook in de stoffelijke ontwikkelingen binnen de kosmos, waarin u leeft. Vele van de bestaande levensvormen zult u waarschijnlijk slecht en demonisch noemen, omdat zij bestrevingen en doeleinden nagaan die voor een mens onbegrijpelijk of onaanvaardbaar zijn. Ook is hun uitstraling soms zodanig, dat een mens niet tot aanvaarding daarvan kan komen.

Ik herhaal echter nogmaals, dat dergelijke wezens geen kwaad zoeken. En wat eventuele disharmonische geestelijke invloeden betreft: zodra u innerlijk harmonie bezit, bent u voor hen onaantastbaar. Zij kunnen dan zelfs verschijnselen in uw uiterlijke wereld maar zeer ten dele beïnvloeden - aannemende dat zij een stoffelijke vorm met machtsmiddelen bekleed, in uw stoffelijke wereld zouden kunnen manifesteren.

Vanuit een bepaald standpunt bezien kan men dus volgens mij wel stellen dat er werkelijk demonen zijn. Maar wanneer wij spreken over demonen en duivelen, zoals de mensen dit vaak doen en hen de rol van verleiders e.d. toeschrijven, zo moeten wij stellen dat dit toch wel voornamelijk, zo niet geheel, krachten en werkingen zijn in de mens zelf, de mens die zich van zijn eigen wezen en mogelijkheid niet bewust is. Deze demonen bestaan in zekere zin natuurlijk wel, maar zij ontstaan en worden in standgehouden door degenen die hen vrezen of zelfs menen door demonen bezeten te zijn.

Ik zal nu af gaan sluiten. Want wij kunnen nog blijven preken over de ontwikkelingen in deze tijd in de geest, in de innerlijke mens. Wij kunnen verder blijven spreken over de veranderingen die deze tijd, soms zonder dat men het beseft, tot stand brengen. Maar wij zullen altijd in de eerste plaats geconfronteerd worden met de mens zelf. Deze is ergens de beslissende factor. De mens zal moeten leren meer in het heden te leven. Want de toekomst kan hij niet werkelijk kennen, terwijl het verleden zijn winsten en lasten aan het heden heeft overgedragen. De mens die in het heden leeft en reageert, zal mogelijk niet zoveel plannen maken, zal niet zo systematisch zijn. Daartegenover staat dat hij telkenmale een probleem oplost, zodra het ontstaat en het dus niet de kans zal geven hem boven het hoofd te groeien, tot het onoplosbaar is geworden.

Innerlijk geldt hetzelfde: Het is de mens die bepalend is voor het innerlijke leven. Wanneer je een beroep durft doen op de hogere krachten, die in je bestaan, de juistheid van die krachten, zoals zij zijn, durft aanvaarden en niet zoekt dezen te vermijden of te veranderen doch in jezelf laat werken met volle kracht en vermogens, word je bewust. Integrerende dit alles in wat je bent en zoekt te zijn zul je tot je verbazing ontdekken, dat alle krachten je schijnen te dienen. De mens kan ontsnappen aan andere krachten die hem, ook innerlijk, vaak schijnen te beheersen, wanneer hij weigert te streven naar veranderingen, maar in zich geestelijk zoekt naar een innerlijk licht, dat hij geheel kan aanvaarden en beleven. Veranderingen van besef en uiterlijkheden vloeien hieruit dan zonder meer voort, ook zonder dat men dezen met alle kracht nastreeft.

Ook de kern van ons huidige onderwerp is en blijft de mens. Met de mens worden wij steeds weer geconfronteerd. De problemen van deze tijd zijn menselijke problemen. Devaluatie bv. komt voort uit de menselijke neiging meer uit te geven dan men heeft, terwijl men hoopt dat anderen zich wel zullen beperken. Het geheel komt voort uit de onwil van allen, incl. de regering, met wat minder aan middelen genoeg te nemen. Indien u begrijpt dat de mens bij dit alles steeds centraal blijft staan, zult u hetgeen ik gezegd heb omtrent uiterlijke en innerlijke veranderingen, ook kunnen verwerken en er zelfs voor uzelf bruikbare lessen in vinden.

Leven, mijne vrienden, is een kunst. Het is niet een bestaan of een voortdurende worsteling, zoals men wel stelt. De kunst van het leven berust op een voortdurend aanvaarden van het zijnde en het projecteren van je innerlijke waarden en erkenningen in dit zijnde, steeds weer. Zo maak je als mens van jezelf een bewuste, zo word je meester van de krachten die je soms lijken te zullen vernietigen, maar die je kunt aanvaarden en beheersen, wanneer je van het heden durft uitgaan. Dan zullen deze krachten je vaak helpen om hoogten te bereiken, ook geestelijke, waarvan je nu niet durft te dromen.

Daarmede beëindig ik dit onderwerp en wens u allen een goedenavond.

d.d. 16 november 1973